

مسئولیت مدنی در جامعه ورزشی در حقوق موضوعه ایران

(تاریخ دریافت ۱۳۹۷/۰۲/۱۵، تاریخ تصویب ۱۳۹۷/۰۶/۱۵)

فریبا جلیلیان*^۱

محبوبه رومیانی**

چکیده

رشد سریع و شگفت انگیز تیم های ورزشی، سرمایه گذاری های کلان در امر ورزش و نیز بروز مسایل و معضلات جدید در این عرصه، گاه و بیگاه، دولت ها را بر خورد با مسائل پیش آمده در این عرصه دچار سرگردانی نموده و دشواری هایی را در زمینه های مختلف موجب شده است. برای یکی از مباحث و مسائل پیچیده ای که به ویژه در سالهای اخیر اندیشمندان و فرهیختگان حقوقی را به تکاپو در عرصه های علمی وا داشته است، بحث انواع مسئولیت های فعالان در عرصه های ورزشی است. آمار صدمات و آسیب های ناشی از حوادث ورزشی در سالهای اخیر آن چنان بالا بوده است که لزوم وضع قوانین و مقررات جدید و متناسب با نیازهای موجود در این بستر را بیش از پیش آشکار نموده است. تعیین انواع مسئولیت ها، اعم از کیفری و مدنی در این عرصه، حدود و دامنه این مسئولیت ها و شرایط تحقق و ایجاد آن ها، مقدمات و پایه های دقیق علمی و پژوهشی خاص خود را می طلبد.

۲۵۱

واژگان کلیدی: مسئولیت مدنی، ورزش، ورزشکاران، آسیب های ورزشی

بخش اول : کلیات

ورزش و فعالیت های ورزشی، از آغاز حیات بشری، همواره همراه و هزاد انسان بوده است. با نگاهی به تاریخ تمدن بشری در می یابیم که پیدایش ورزش را نمی توان به دورن و تاریخ معینی نسبت داد. چه اینکه حرکتی و جنبش، به عنوان پایه های ایجاد رشته های مختلف ورزشی، همواره به عنوان یک نیاز اساسی بشر برای تامین زندگی بوده است. اساس و فلسفه ورزش، طبق آنچه از دیرباز در میان ملل مختلف رایج بوده است. تامین سلامتی و آمادگی جسمانی فرد می باشد امروزه کشورهای مختلف، با فرهنگ سازی و تبلیغات بسیاری می کوشند تا با رواج فعالیت های ورزشی، جامعه ای آکنده از نشانه جمعی ورودی را برای مردمان خود به ارمغان بیاورند.

بند اول: قلمرو مسئولیت های قانونی در ورزش

ورزش، خود قلمرو وسیعی دارد. وجود انواع رشته های ورزشی موید این مساله است. ضمن این که هر کدام از این رشته ها، خود مسکن است دسته بندی های دیگری داشته باشند؛ مثلا فوتبال داخل سالن و روی چمن و والیبال نشسته یا ایستاده و ... افزون بر این طیف افرادی که در این حیطه فعالیت می کنند نیز بسیار زیاد است، بازیکنان، مربیان، داوران، تماشاگران، سرپرستان تیم ها و ... هر کدام، به نوعی در داخل انی مجموعه قرار می گیرند. منظور از حوادث ورزش، تمامی بی مبالاتی ها و جرایم و شبه جرایم تخلفاتی هستند که توسط ورزشکاران، معلمین، مربیان، مدیران، ... و امثال آنها به طور مستقیم یا غیرمستقیم در رابطه با ورزش انجام می گیرد. موضوع اش وقایع نیز ممکن است سلامتی، جان، اموال، حیثیت و شرافت و سایر حقوق قانونی اشخاص باشد که در محدوده ورزش به نحوی حضور دارند.^۱

بند دوم: تفکیک مسئولیت مدنی و کیفری در عرصه ورزش

وقتی از واژه مسئولیت نام می بریم، منظور و رفتاری است که شخص مرتکب می شود و هر لطمه و زبانی را به دیگران وارد می آورد و به موجب آن، مسئولیت قانون برای جبران این خسارت پیدا می کند. بطور کلی، در هر مورد که شخص ناگزیر از جبران خسارت دیگری

^۱ دکتر حسین آقایی نیا، حقوق ورزشی، تهران، نشر میزان، چاپ چهارم، ۱۳۸۱.

باشد، گفته می شود که در برابر و مسئولیت مدنی دارد.^۱ حال چنانچه این رفتار شخص، به موجب قانون، عنوان جرم را داشته باشد و مجازاتی برای آن تعیین شده باشد، می گوییم وی مسئولیت کیفری دارد. عنصری که موجب تفکیک این دو نوع مسئولیت می شود، علاوه بر آیین دادرسی، قلمرو، هدف، ... عنصر عمد و سوء نیت است. بدین معنا که مسئولیت کیفری به طور معمول، ناشی از یک عمدی است، در حالی که غالب مسئولیتهای مدنی ناشی از مبالاتی است و این امر، به خوبی نشان می دهد که در امور مدنی، به نتیجه کارزبان بخش، پیش از محرک عامل توجه می شود.^۲ به طور کلی، هر ادعایی می تواند در مورد ورود خسارت به شخص دار طی یک فعالیت ورزشی در قالب مسئولیت مدنی مطرح شود، مشروط به این که زیان دیده بتواند ورود این زیان و رابطه سبب میان فعل یا ترک فعل زیان رساننده را اثبات نماید. به هر حال باید پذیرفت که هر کدام از عوامل دخیل در عرصه ورزش، وظایف خاصی دارند که تخطی از آنان، مسئولیت هایی را برایشان به دنبال دارد. برای نمونه، یک داور فوتبال در هنگام آسیب دیدگی شدید بازیکن در داخل زمین مسابقه، وظیفه دارد که بازی را متوقف نماید تا پزشک تیم به وضعیت شخص آسیب دیده رسیدگی نماید. چنانچه وی از اجرای این وظیفه سرباز زند یا این که پزشکی همراه تیم نباشد یا پزشک از مداوا شخص آسیب دیده خودداری نماید، برحسب مورد، داور یا مدیر و سرپرست باشگاه و یا پزشک ممکن است تحت عنوان مسئولیت قانونی خود، مورد مواخذه قرارمی گیرد. حال، چنانچه مشخص شود که عمد یا سوءنیتی از جانب هر کدام از آنها در کار بوده، به طور طبیعی می توان مسئولیت کیفری را به آنها نسبت داد. اما البته در عرصه ورزش، وجود خسارت و آسیب جسمانی امر طبیعی است، ایراد ضرب و جرح، به عنوان طبیعی ترین و معمولی ترین علل دعاوی موجود در عرصه ورزش است که برحسب درجه و نوع آن، درد، آسیب یا نقصان را به دنبال دارد. فرقی هم نمی کند که عامل آن بازیکن همین ایجاد مسئولیت مدنی است نه کیفری. چرا که ادر خصوص جرایم و ضرب و جرح هایی که در محیط های ورزشی اتفاق

^۱ دکتر ناصر کاتوزیان، قواعد عمومی قراردادها، جلد چهارم، تهران، شرکت انتشار، ۱۳۷۶. ص ۴۸.

^۲ دکتر ناصر کاتوزیان، منبع پیشین، ص ۵۴.

می افتد، اصل بر غیر عمد بودن آنهاست که عوامل زیادی از جمله مصلحت های اجتماعی، رضایت فرد شرکت کننده در عرصه های ورزشی و عرف و عادات و اقتضای ذات ورزش، از جمله دلایل آن است. انجام خطا و متعاقب آن ورود ضرب و جرح، بخودی خود، کار ناشایستی است که می تواند سبب مسئولیت کیفری یا مدنی باشد، یعنی جزو آن دسته از تقصیرهایی است که ممکن است باعث ایجاد هر دو نوع مسئولیت شود.^۱ بر این اساس، ضرب و جرحی که در مسابقات ورزشی اتفاق می افتد، در حالت کلی موجب خسارت مالی و غیرمالی به فرد زیان دیده می شود که می تواند براساس آن اقامه دعوی مبتنی بر مسئولیت مدنی و در شرایطی هم مسئولیت کیفری نماید. به عنوان نمونه، چنانچه این ضرب و جرح، منجر به فوت شخص آسیب دیده گردد، طبیعتاً عنوان جرم بر آن صدق می کند (هر چند سوءنیت و عمدی هم در کار نباشد) و برحسب مورد، مرتکب می تواند ذیل یکی از عناوین قتل عمد، شبه عمد، خطائی- مجازات های کیفری را تحمل نماید. در نهایت، چیزی که دوباره باید بر آن تاکید ورزید. این است که در عرصه های ورزشی به کارگیری اصول مسئولیت مدنی، سازگاری بیشتری با روح این نوع فعالیت دارد. تفکیک مسئولیت مدنی با مسئولیت کیفری نیز، چنانچه که عنصر تقصیر را در مورد رفتار موجب وارد شدن خسارت و صدمه پذیریم، همانا قصد و نیتی است که در ماورای عامل ایجاد خسارت وجود دارد. در این خصوص نتیجه واحد- خسارت و آسیب و صدمه- می تواند موجبات هر کدام از مسئولیت ها را با توجه به معیارهای گفته شده بوجود آورد.^۲

بند سوم: مفهوم خطا یا تقصیر

وجود خطا یا تقصیر، به عنوان مهمترین رکن ایجاد مسئولیت مدنی تلقی می گردد. ورزشکاری که در عرصه فعالیت های ورزشی در اجرای وظیفه مراقبتی متعارف خویش مرتکب سهل انگاری و بی احتیاطی شده و به واسطه خطای انجام شده توسط او آسیبی به

^۱ دکتر ناصر کاتوزیان، منبع پیشین، ص ۵۵.

^۲ جاودانی، رضا، مسئولیت کیفری ناشی از عملیات ورزشی، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزاء، دانشگاه آزاد اسلامی

دیگران برسد، بدون شک ضامن است و مسئول شناخته می شود. در ذیل، به تبیین مفهوم خطا در حقوق، در زمینه فعالیتهای ورزش و بیان انواع آن خواهیم پرداخت.^۱

بخش دوم: تعریف خطا

در ترمینولوژی حقوق، خطا این گونه تعریف شده است «خطا وصف عملی است که از صاحب تمیز که به غفلت یا جهل یا اشتباه و یا بی مبالاتی و یا بی احتیاطی، کاری مخالف قانون کند. فاعل فعل خطایی قصد نتیجه ندارد، برعکس فاعل عمدی. در باب ضمان قهری، خطا شرط ضمان نیست و صرف انتساب اثر به فاعل کافی است. در امر کیفری خطا عبارت است از بی مبالاتی یا بی احتیاطی و عدم رعایت مقررات دولتی و عدم مهارت.»^۲ در برخی از منابع و کتب حقوقی، خطا، واژه ای مترادف با تقصیر دانسته و این گونه تعریف شده است:^۳ «تقصیر یا خطا، به طور کلی عبارت است از رفتارهای پایین تر از سطح معیارهای رفتار یک انسان عادی ... تقصیر عبارت است از انجام کاری که یک شخص عادی و محتاط در شرایط مشابه بدان مبادرت نمی ورزد و یا تصور در انجام عملی که یک فرد معمولی و با احتیاط در اوضاع، احوال بمانند بدان می پردازد.»

بند اول: انواع خطا

انواع خطاهال به طور کلی عبارتند از: ۱- خطای شبه عمد: وصف مجرمانه ای است که فاعل قصد فعلی را بر دیگری دارد، بدون قصد نتیجه، ولی از فعل او جرمی ناشی گردد.^۴

۲- خطای محض: در وصف عمل مجرمانه ای استن که فاعل قصد انجام فعل را بر محنی علیه مطلقا گذاشته است، ولكن، به خطا، ضربه او به او اصابت کرده و او را بکشد.^۵ مثلا در

^۱ دکتر کاتوزیان، ناصر، قواعد عمومی قراردادها، ص ۸۰

^۲ دکتر محمد جعفر جعفری لنگرودی، مبسوط در ترمینولوژی، جلد ۳، ص ۱۸۱۸.

^۳ رضا جاودانی، مسئولیت کیفری ناشی از عملیات ورزشی، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزاء دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

^۴ دکتر محمد جعفر جعفری لنگرودی، منبع پیشین، ص ۱۸۲.

^۵ همان منبع، ص ۱۸۲.

ورزش پرتاب دیسک، ورزشکار، با اجازه دور دیسک را پرتاب کند و در محوطه قانونی پرتاب به کسی برخورد کند و سبب جرح می گردد.

بند دوم: مفهوم خطا و تقصیر در ورزش

برای بررسی مفهوم خطا در ورزش، می بایست همواره چند نکته را در نظر داشت و بر مبنای اینها خطای ورزشی را ارزیابی کرد.^۱ - نخست این که نیاز اجتماعی و قدرت عرف می تواند قدرت قانونه و دولت را بسیار کمتر سازد. چنانچه در بسیاری از مواقع، قانون ممکن است ضربه زدن به سر و صورت کسی را به طور کلی امری قبیح بداند، در حالی که اشتیاق مردم و پذیرش عرف، این مساله را در ورزش همانند بوکس، در نظام ورزشی و قانونی یک کشور مجازی دارد. ۲- نکته بعد به مساله قبول خطر و اقدام و رضای شخص زیان دیده و شکر او در انجام فعالیت ورزشی که به آسیب دیدن او می انجامد، بر می گردد. بدین مفهوم که اگر چه ضرب و جرح در قانون مجازات ما جرم شمرده شود است، لیکن فرض قبول خطر از جانب شخص آسیب دیده و پررنگ شدن این مفهوم در حقوق ورزشی، کار مراجع قضایی را در رسیدگی به چنین شکایاتی مشکل کرده است.^۲

۳- در خصوص تبیین مفهوم خطا، البته بیشتر از این که مقررات و قوانین رسمی و عام کشورها راهگشا باشند باید به مقررات و آیین نامه ها داخلی فدراسیون های داخلی و بین المللی مراجعه نمود. مفهوم خطای ورزشی در لابه لای این آیین نامه ها، بسیار عینی تر و ملموس تر قابل شناسایی هستند. در عرصه فعالیت های ورزشی، هر جا که سخن از خطای ورزشی می شود. معمولاً آن را مترادف با «قول» در نظر می گیرند و عبارت است از عملی که مخالف و ضد مقررات باشد و ممنوع بوده و مطابق قواعد آن رشته ورزشی مجاز نباشد.^۳

^۱ دکتر ناصر کاتو زیان، حقوق مدنی

^۲ الزام های خارج از قرار داد: ضمان قهری، ص ۱۷۶.

^۳ رضا جاودانی، منبع پیشین، ص ۳۰.

بند سوم : مسئولیت های مدنی ناشی از عملیات ورزشی در حقوق ایران

در حقوق ایران، آن چه مسلم است که در خصوص فعالیت های ورزشی و تخلفات و جرایم ارتکاب یافته در این عرصه، به شدت با خلا قانونی مواجه هستیم. در قانون مسئولیت مدنی و نیز قانون مجازات اسلامی - بجز یک بند از ماده ۵۹ قانون مجازات اسلامی - هیچ نص خاصی در مورد مسئولیت های قانونی ورزشکاران وجود ندارد. آنچه در این مبحث، تحت عنوان بررسی ضمانت اجرای مختلف بابت تخلفات و جرایم ورزشکاران مورد بررسی قرار می گیرد، صرفا براساس اطاق مواد قانونی در مسئولیت مدنی و قانونی مجازات اسلامی بیان می گردد. دامنه مسئولیت مدنی ورزشکاران در عرصه ورزش، بسیار شایع تر و عام تر از دامنه مسئولیت کیفری می باشد. چه این که در خصوص اعمال و خطاهای رخ داده در عرصه ورزش و بخصوص از ناحیه ورزشکاران، معمولا تکیه بر غیر عمدی بودن است و اینکه اصولا خطاهای ورزش را نمی تواند به عنوان جرم تلقی کند. ورزشکاری که فعل یا ترک فعل زیانباری را انجام می دهد و به واسطه این اقدام، خسارت و زیانی به دیگری می رسد، در صورتی که بتوان رابطه بین فعال یا ترک فعال او و زیان حاصله را ثابت نمود (رابطه سببیت)، براساس اساسی برای جبران خسارت حاصل در نتیجه ایجاد مسئولیت مدنی برای ورزشکارخاطی، ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی است. براساس این ماده:

۲۵۷

در این ماده، انواع افعال زیانبار انجام شده از سوی ورزشکار - برخلاف مسئولیت کیفری - احصا شده است و نتیجه را اعلام کرده که همان لطمه به جان یا سلامتی و یا مال یا آزادی یا حیثیت یا شهرت تجارتي و یا حق دیگر است که این مساله در ورزش نیز ممکن است اتفاق بیافتد، به ویژه در بحث صدمات و آسیب وارده که به نوعی لطمه به جان سلامتی طرف زیان دیده محسوب می گردد. وظیفه شخص مسئول در قبال نتیجه ای که به بار آمده است همانا الزام پی به جبران خسارت وارده است.^۱

^۱ دکتر آقایی نیا، حسین، حقوق ورزشی، ص ۶۹

بخش سوم: برخی از انواع مسئولیت های قانونی

بند اول: مسئولیت های قانونی ورزشکاران.

ورزشکاران، به عنوان اولین رکن و پایه و اساس فعالیت های ورزشی به شمار می روند. در تمامی قوانین و مقررات داخلی فدراسیون های مختلف نیز مشاهده می شود که قسمت مهم و اساس این قواعد، در خصوص تکالیف، وظایف و حقوق آنان وضع شده است. هر بازیکنی که پا به عرصه فعالیت های ورزشی می گذارد، باید از مقررات مربوط به رشته ورزشی اش آگاه بوده، خود را ملزم به تبعیت از آنها بداند، چه اینکه در غیر این صورت می توان او را با عنوان نقض مقررات ورزشی، مورد تنبیه و مجازات قرار داد. تخلفات ورزشکاران در عرصه های ورزشی، حدود خاص خود را وارد. چه اینکه چنانچه ورزشکاری در خارج از محیط و فضای ورزشی مرتکب عمل خلاف قانون شود، مستند مسئولیتی که بر او بار می شود، نمی تواند مقررات ورزشی باشد. برای نمونه، بازیکنی در خارج از فضای مسابقه به یک داور توهین کند. به طور قطع، نمی توان وی را با عنوان نقض مقررات ورزشی و «توهین یا مخاشی به داور» مورد مواخذه قرار داد و مجازات وی باید براساس قوانین عام دیگر انجام شود. روی دیگر این مساله، حرکات غیر ورزشی در زمان انجام فعالیت های ورزشی است. به طور کلی هرگاه حادثه ای بر اثر حرکات خطای ورزشکار اتفاق بیفتد، مسئولیت قانونی کامل بر او بار می شود و در زمره حقوق ورزش مسئولیت او مورد ارزیابی قرار می گیرد. ولی اقدامات غیر ورزشی که در حین فعالیت ورزشی انجام می گیرد. مانند فحاشی یا کتک کاری ورزشکاران، قابل طرح در حقوق ورزشی نیست و مرتکب تحت عنوان برم عادی قابل مجازات است.^۱ بنابراین یک ورزشکار می تواند در برخی شرایط تحت عناوین مقررات و قواعد داخلی و آیین نامه های فدراسیون رشته ورزشی خاص خود، مورد «تنبیه» قرار گیرد و یا اینکه به موجب قوانین عام و رسمی کشور، جدای از هر آنچه که در آیین نامه های داخلی برای وی در نظر گرفته شده است، مشمول «مجازات های» قانونی قرار گیرد. البته این بدین معنا نیست که

^۱ دکتر حسین آقایی نیا، منبع پیشین، ص ۳۴.

بگوئیم بازیکنی که در عرصه ورزش مرتکب خطا و در نتیجه ایراد آسیب به حریف می شود، تحت یک نوع مصونیت قرار دارد بلکه حالتی هم وجود دارد که ممکن است در صورت شکایت و پی گیری خواهان، از سوی مراجع قضایی عمومی مورد پیگیری و تحمل مجازات قرار گیرد.^۱

بند دوم: مسئولیت قانونی مدیران ورزشی

وقتی صحبت از مسئولیت های قانونی مدیران ورزشی می شود، اولین سوالی که به ذهن مبتادر می شود، این است که به طور دقیق، «مدیر» ورزشی کیست و چه کسانی را شامل می شود. طبق یک تعریف عام، منظور از مدیران در ورزش، تمامی کسانی هستند که در رابطه با فعالیت های ورزشی بطور مستقیم یا غیر مستقیم وظایفی را بر عهده داشته و در صورت بروز حادثه، بر حسب مورد ممکن است مسئول شناخته شوند. براساس تعریف، سرمربی، مربی، کمک مربی، مربی بدنسازی، معلم ورزش، دایر ورزش، ناجی غریق، سرناجی، داور، پزشک تیم و هر شخص دیگری که به طور مستقیم بر فعالیت های ورزش نظارت و اعمال مدیریت می کند، در زمره مدیران ورزشی قرار می گیرند و اما براساس یک تعریف مضیق، مدیران ورزشی عبارتند از کسانی که بر فعالیت های ورزش نظارت ندارند، ولی بلافاصله پس از گروه اول، با ورزشکاران و یا وسایل و تجهیزات و اماکن ورزشی و یا مدیران گروه اول مرتبط هستند.^۲

مدیران بیشترین مسئولیت ها را در فعالیت های ورزشی بر عهده دارند. مسئولیت های قانونی مدیران در قبال ورزشکاران، اغلب مبنای مدنی و قرار دادی پیدا می کند. مدیران ممکن است در قبال ورزشکارانی که در باشگاه وی عضویت دارند، مسئولیت مدنی داشته باشند، همچنین ممکن است در مقابل ورزشکارانی که با تیم وی مسابقه دارند یا در ورزشگاه او مسابقه ای را برگزار می کنند، مسئولیت داشته باشند. همچنین مدیران در قبال تماشاگران ممکن است از این جهت مسئول قرار بگیرند که زمانی که امکانات یا خود مکان ورزشی موجب ایجاد خسارت

^۱ جاودانی، رضا، مسئولیت کیفری ناشی از عملیات ورزشی، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزاء، دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

^۲ دکتر حسین آقایی نیا، منبع پیشین، ص ۴۴.

به تماشاگران شود، در هر دو شکل مسئولیت، یعنی مدنی و کیفری، متصل مجازات شوند. ایرادی که قابل تصور است این است که تماشاگری که به دیدار یک مسابقه ورزشی می آید، با آگاهی از حوادث پیش بینی نشده ای که ممکن است در جریان آن عملیات ورزشی روی دهد، خود بطور ضمنی آثار احتمالی این اقدام را پذیرفته است. بر این اساس، قبول خطر عبارت است از پذیرش اختیاری، صریح یا تلویحی خطرهای ارزیابی و شناخته شده: بر این اساس، کسی که خطر ناشی از رفتار دیگری را می پذیرد^۱ در صورت وقوع ضرر نمی تواند جبران آن را خواستار شود اما، باید گفت تماشاگران صرفاً خطرهای عادی و تفکیک ناپذیر از حضور در فعالیتهای ورزشی را می پذیرند.

بند سوم: مسئولیت های قانونی مربیان

مربیان باید با اعمال مراقبت متعارف از ایجاد خطرهای قابل پیش بینی برای ورزشکاران جلوگیری کنند و البته معیار عرف در هر ورزش فرق دارد و میزان آن در فعالیت های ورزشی خشن افزایش خواهد یافت. در مجموع مربیان وظیفه دارند برای ایمنی بازیکنان خود مراقبت متعارف رابه عمل آورند. مربیان را می توان به دلیل نقض بعضی وظایف خاص مسئول دانست. بطولی کلی باید گفت که آنان موظفند با توج به روشهای ایمنی و یارهایی که صدمات را به حداقل می رساند، به ورزشکاران خود آموزش دهند و نیز برای آنها تجهیزات حفاظتی ایمن و مناسبی تهیه کنند.^۲ در فقه آمده است که اگر کسی فرزند صغیر خود را برای فراگرفتن شنا به دیگری بسیار دو فرزند غرق شود. معلم مسئول است، زیرا فرزند را به او سپرده است تا در نگاهداریش احتیاط کند و غرق او دلیل بر این است که در حفاظت تقصیر کرده است. ولی در موردی که فرزند کبیر است، در صورتی مربی مسئول است که تقصیر کرده باشد. درباره مسئولیت مربی صغیر تردیدهایی هم شده است و بعضی آن را منوط به اثبات تقصیر مربی کرده اند و بعضی دیگر، به دلیل متعارف بودن این اقدام و هدف مشروع تعلیم، که به مصلحت طفل

^۱ والترین چامپیون جونیور، ترجمه دکتر حسین آقایی نیا، انتشارات کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول،

بهار ۱۳۷۴، ص ۱۸۵.

^۲ والتری چامپیون جونیور، همان منبع ص ۸۱

هم می شود، مربی را ضامن نشمرده اند. جمعی هم مسئولیت را مطلق شمرده اند. ولی آنچه طرفداران بیشتری دارد، اعتقاد به مسئولیت مطلق معلم شنا در مورد کودک و مسئولیت مقید به تفریط او درباره بالغ و رشید است.^۱ مسئولیت مربی نسبت به صدمه های بدنی ورزشکار ریشه قراردادی دارد در اروپا به آن ار باید نقص عهد شمرد، زیرا در اثر قرار داد با ورزشکار یا نماینده او مکلف به حفاظت شده است. منتها، تعدی که مربی در پیمان حفاظت به عهده می گیرد، در مورد کودک از قبیل تعهدهای به نتیجه است و فرض این است که کودک بی تقصیر مربی غرق نمی شوند. ولی در مورد کبیر، ناظر به تمهید وسایل ایمنی و مواظبت از نوآموز و دادن تعلیم به او است و به همین جهت گفته می شود که مسئولیت مربی منوط به اثبات تقصیر او است. از ماده ۷ قانون مسئولیت مدنی می توان نتیجه گرفت که مسئولیت مربی تابع قواعد عمومی و مشروط به اثبات تقصیر و رابطه سببیت میان آن تقصیر و ورود ضرر به شخص ثالث است.^۲

نتیجه گیری

هر چند بطور معمول مسئولیت داوران ناشی از مباشرت آنها نیست، ولی بسیاری از آنها خود را با عنوان خواننده شکایات از صدمات ناشی از تقصیر مواجه می بینید. در زمینه عملکرد نامطلوب داوری می توان به مصادیق تفاوت های بد، اجازه انجام مسابقه در زمین بازی با شرایط نامساعد، اجازه به ادامه بازی علی رغم شرایط جوی خطرناک، و بالاخره عدم بازدید از کیفیت تجهیزات مورد استفاده بازیکنان اشاره کرد. وظیفه هر داور نظارت شایسته بر مسابقه ورزشی است و در واقع دولت ملزم به اجرای مقررات ایمنی است و در صورت نادیده گرفتن این تکلیف و یا عدم اجرای آن به نحو مطلوبی داور به دلیل مقصر بودن مسئولیت خواهد داشت. در خصوص شمول آموزه قبول خطر برای داوران می توان گفت که آنان صرفا

^۱ دکتر ناصر کاتوزیان اندام های خارج از قرارداد، مسئولیت های خاص و مختلط، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ هشتم، ۱۳۸۷، ص ۱۹۶.

^۲ دکتر ناصر کاتوزیان، اندام های خارج از قرارداد، قواعد عمومی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ هشتم، ۱۳۸۷، ص

پذیرایی خطرهای اقدام هایی هستند که جزئی از بازی باشد و بدیهی است که معمولاً خسارت‌های صدماتی که جزء لایتنج‌های فعالیت ورزشی باشد قابل جبران نخواهد بود. در مجموع باید توجه داشت که هر چند داوران، اغلب خواننده شکایت صدمات ناشی فعالیت‌های ورزشی هستند ولی بندرت حکم به تقصیر آنها صادر می‌گردد. با این که اجرای مقررات، وظیفه داوران به حساب می‌آید ولی قضاوت‌های مردود و ناموجه آنها موجب مسئولیت جداگانه ای نیست. حقیقت این است که داوران نمی‌توانند از تمامی موارد نقض مقررات جلوگیری کنند مضافاً بر اینکه وظیفه آنها صرفاً مراقبت متعارف به منظور به اجرا در آمدن مقررات بازیها بخصوص مقررات ایمنی است. مراقبت متعارف مشتمل است بر قضاوت بر شرایط زیانبار و حرکات خطای بازیکنان، مساعی مجدانه در کشف موارد نقض مقررات و مجازات متخلفین. در نهایت باید گفت ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن گاهی با حوادث و آسیب‌هایی برای اهالی ورزش به خصوص ورزشکاران همراه بوده و برای آنان خسارت‌هایی نیز به وجود آورده است، مسئولیت مدنی وظیفه بررسی مسایل مربوط به خسارت، میزان مسئولیت اشخاص و نحوه جبران آنها را به عهده دارد. راه‌های زیادی برای پیش‌گیری و جبران خسارت حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی وجود دارد که یکی از مهم‌ترین آنها استفاده از بیمه است. بیمه‌هایی که در ورزش کاربرد دارند را می‌توان «بیمه ورزشی» نامید و از جمله آنها بیمه‌های مسئولیت مدنی ورزشی و بیمه حوادث ورزشی هستند. شرکت‌های بیمه با عرضه این نوع جدید از بیمه‌نامه‌ها و اهالی ورزش با استفاده از آنها می‌توانند با آرامش خاطر بیشتری به انجام فعالیت‌های ورزشی بپردازند.

منابع و مأخذ

۱. دکتر آقائی نیا، حسین. حقوق ورزشی چاپ یازدهم ۱۳۸۹ (نشر میزان)
۲. دکتر ره پیک، حسن. مقدمه علم حقوق چاپ دوم ۱۳۸۸ (انتشارات خرسندی)
۳. دکتر قاضی، ابوالفضل. بایسته های حقوق اساسی چاپ سی و سوم ۱۳۸۸ (نشر میزان)
۴. دکتر کاتوزیان، ناصر. مقدمه علم حقوق. چاپ شصت و پنجم ۱۳۸۷ (شرکت انتشار)
۵. دکتر کاتوزیان، ناصر. حقوق مدنی، الزام های خارج از قرارداد. چاپ چهارم ۱۳۸۴ (دانشگاه تهران)
۶. والتر. تی جامپیون جونیور. مبانی حقوق ورزشها. ترجمه دکتر حسین آقائی نیا، چاپ چهارم ۱۳۸۶ (دادگستر)
۷. جاودانی، رضا (۱۳۹۰) مسئولیت کیفری ناشی از عملیات ورزشی، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزاء، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
۸. والتر. تی جامپیون جونیور (۱۳۷۴) ترجمه دکتر حسین آقایی نیا، انتشارات کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی منبع انگلیسی: ایران، چاپ اول

